

Na sejmju.

Bil je sejem v starem mestu,
Kupec mnog hitel je tjá,
Da si to in ono kupi,
Ki bi trebalo domá.

Pride tudi oče s sinčkom,
Ki še videl mesta ni;
Pa mu kaže to in ono —
Sukno, podplát, kar dobi.

Vse to sinček gleda, gleda,
Slednjič otcu milo dé:
„Oče, glejte, glejte kruha —
Dajte kos, sem lačen vže!“

A. P.

Opazujmo naravo!

I. Vetrovi.

b) Na prostem.

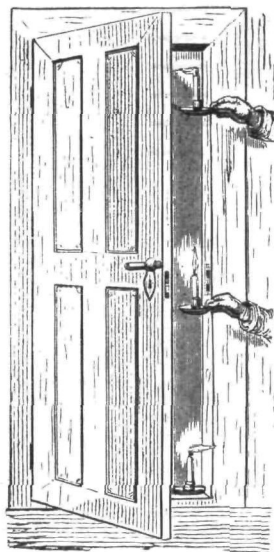
Še lažje kakor z dosedanjimi poskusi se prepričamo z lučjo, v katero stran veje sapica. Kadar je plamen popolnoma miren in se naravnost kvišku vzdiguje, je gotovo znamenje, da je zrak miren, da ni niti najmanjše sapice. Če se pa plamen nagiblje na jedno stran, kaže to, da prihaja sapa od druge strani, in čim močnejše piše, tem bolj se plamen pripogiblje na pošev ali pa še celo ugasne.

Jako mikaven poskus se dá po zimi izvršiti pri vratih med dobro zakurjeno in mrzlo sobo, ali pa tudi pri vratih, skoz katera prihaja mrz od zunaj. Vrata nekoliko odpreš in, če držiš prižgano svečo pri tleh, se obrača plamen ne znotraj v gorko sobo; če držiš luč pri vrhu, nagiblje se plamen na drugo stran proti mrazu; nekako v sredi pa najdemo prostor, kjer je plamen miren, kjer toraj ni nič pihljanja.

To nam kaže še umevnejše, da povsod, kjer pride v dotiko dvojne vrste zrak — gorak in mrzel, nastane veter, in sicer piše spodaj od mrzle strani proti gorki, zgoraj pa obratno od gorke v mrzlo stran. Zrak se hoče zjednačiti, da bi bil povsod jednako gorak. Slično se godi tudi zunaj na prostem. Naj se na kakoršenkoli način v katerem kraju razgreje zrak, v sosednem kraju pa ostane mrzel, ali pa naj se kje shladi, v bližini pa ostane gorak, vselej nastane veter; spodaj piše v gorko smer, zgoraj obratno v mrzlo smer. Ker nam pa navadno ni kaj mar za to, kakšni so vetrovi v daljnih višavah, govorimo kar splošno: veter veje od mrzle proti gorki strani, ali pa od gorke proti še gorkejši.

Lahko si pa reč razlagamo še bolj učeno tudi tako-le:

Rekli smo, da zrak, ki se segreje, gre zato kvišku, ker ni več tako gost, toraj lažji; na njegovo mesto pa prihaja gostejši zrak. Toraj ima zrak tako lastnost, da ne more mirovati, dokler ni povsod jednako gost (seveda v isti višini.)

Znano vam je pa že tudi, da rahel — lahek zrak manj pritiska kakor težak. Kadar je zrak težji, bolj pritiska na srebro v barometru ali tlakomeru, in srebro v cevi se vzdiguje, v obratnem slučaju pada. Vsled tega lahko razlagamo nastanek vetrov tudi tako-le: Če se v kateri deželi (ali na morju) barometer vzdigne, drugod v bližini pa ostane v isti višini ali pa se še celó zniža, nastane veter, in sicer od one strani, kjer kaže barometer višjo stopinjo, proti oni, kjer kaže nižjo. Veter je tem silnejši in hitrejši, čim večja je bila razlika pri barometru. Če toraj „telegraf“ pové, da kaže barometer v kakem kraju veliko spremembo, lahko učeni možje že naprej povedó, v katero stran bo začel veter pihati; vsled tega pa tudi lahko „prerokujejo“, kakšno bo vreme, lepo ali slabo. Zlasti za pomorsko vožnjo je tako napovedovanje velikega pomena.

Še to naj pristavimo, da povsod, kjer kaj gori, nastane premikanje zraka, in sicer nad lučjo ali ognjem kvišku, ob tleh pa od vseh strani proti ognju. Zato tudi ne moreš luči prižgati pri večjem ognju, ako jo odstraniš nad plamenom, ker ti takoj ugasne; odstraniti jo je toraj treba poleg plamena. Sedaj nam je tudi jasno, zakaj ob hudem požaru začne od vseh strani veter pritiskati proti ognju in še bolj netiti požar.

Uganka.

(Priobčil Ant. Medved.)

Povej mi pri vozu najtrdnější del!
 Če bodeš k besedi zapored pripel
 Tri črke, katere mi tudi ugani,
 Živali dobodeš, dve dobro ti znani,
 A tretjo po sliki le znano očem.
 Naslaja nas prva z ukusnim mesom,
 Popevanje druge ugaja ušesom,
 Na severu tretja koristi ljudem.

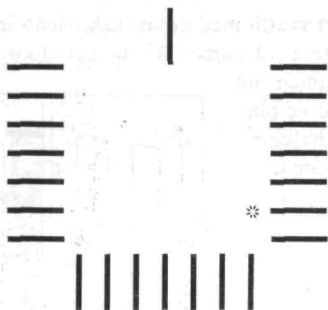
(Odgonetka in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Pregovori, izreki in pametnice.

(Zapisal A. K. Sezún-ov.)

12. Večkrat stori majhen utrinek — strašen učinek.
13. Dobra srca in blage značaje je treba iskati kot zlata zrna.
14. Dober človek tudi o drugih bolje sodi, nego zasluži.
15. Kakor strup ostrupi kri, tako slaba govornica ostrupi nedolžno srce.
16. Bog ima vedno ljudi rajši, nego ljudje Boga.

Rešitev naloge v 1. listu:

Pričeli so šteti pri šestem vojaku na krčmarjevi levici (kjer stoji zvezdica.)

Prav so rešili: Novak Julija, učenka IV. razr. v Senožečah; Pirc Stana in Ciril v Ljubljani; Vabič Štefanija in Fani, učenki v Zalcu; Juvančič Marica, učenka III. razr. v Planini; Golmajer Fr., prvošolec, Dolencec Janez, drugošolec v Kranju; Gregorc France, dijak v Novem mestu; Erbežnik Ivan, dijak v Ljubljani; Blaganc Ivan, gimnazijec v Ljubljani; Zupančič Janko, učitelj v Kolovratu; Fatur Ivan in Slavko, učenca na Rakeku; Križanič Fr. in Marija pri Sv. Križu blizu Ljutomeru; Romih Bož., učenec v Krškem; Lavrenčič Mat., Pirc Pavel, Eršar Julij in Novak Jos., učenca v Planini; Klemenčič Janez, Čadež Luka, Sprajcar Peter, drugošolci, Ribnikar Miha, prvošolec v Kranju; Česnik Jos., Rupnik Josip, Tegelj Anton, Udovič Matej, Volčina Alojzij, učenca, Kljun Al., Milavec Marija in Franciška, Primožič Marjetka, Tršar Mici, Zadnik Jerica in Žitko Francika, učenke III. razr. v Planini; Dobnik Ant., Matko I., Sporn Fr., Travnar M., Rojnik J., Leskovšek J., Savinek M., Lihtenberg Fr., Kukučnik A., Orehovc A., Marovt A., Kronavšek T., Plaškan K. in V. Žuntar M., učenci v Braslovčah; Poženel Alb. in Olga, učenca II. razr. na Rakeku; Černilec Janko, Podgorec Vilko, Mešan Iv. v Novem mestu; Rojnik Terezija in Liza, Jarc Minka, Grah Micika, Celinšek Roza, Šketa Rezi, Miklavžina Jozefka, Rojnik Mici, Rudl Jozefka, Rojnik Marička, Vašl Lucija, učenke II. razr. v Braslovčah; Smolč Maks, učenec v Remšniku; Kolar Ivan, Pavlovič Ivana, Katern Micika, učenke III. razr. v Planini; Rakovec Alojzij, učenec v Mariboru; Pivk Leopold, učen. V. razr. c. kr. ljudske šole v Idriji; Pirkovič Roza učit. v Pohovem gradu; Repič Irma, Slamberger Inka in Nuša, učenke Franc-Jozefove šole v Ljutomeru; Jelenc Franc, učitelj v Banjaloki; Kostanjšek Micika, učenka pri sv. Štefanu pri Šmariji na Štajerskem; Pirc Ignacij, tretješolec v Ljubljani; Milinarič Jože v Godomerici na Štajerskem; Hočevar Anica, učenka v Stanjelu; Pončuh Mir., učen. v Sp. Idriji; Stekl Avgusta, učenka III. razr. v Ormožu; Detela Mar. in Jarc Emilija, učit. kandid., Triller Mar. in Zofija, učenki mešč. šole, Triller Fanci, učenka III. razr. v Ljubljani; Lah Jan., Zorjan Iv., Higa Mat., Ivanuša Ant., Poklavec Jože, Majcen Josipina, Kuharič Meta in Ozmeč Julka, učenci na Humu pri Ormožu; Kunej Ana, Rabuda Mar., Zupan Mar., Petan Mar., Škerbec Mar., Pirnat Jozefa, učenke v Podsredi; Pučnik Adalbert.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr. — Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 76, v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripnavniški dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.